BÁRÓ NYÁRGALÓCZI UTAZÁSA 1815

238841

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

d. oleg. m.
833. l

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

BÁRÓ NYARGALÓTZINAK ÚTAZÁSA ÉS MESTERSÉGES HAZUGSÁGAI.

VALÓSÁGOS MESTERSÉG

ÚGY HAZUDNI

HOGY

ÉRDEMES LÉGYEN

KINYOMTATNI.

VAGY,

BÁRÓ

NYARGALÓTZINAK

TSUDÁLATOS

ÚTAZÁSA.

PESTEN.

Trattner János Tamás. Ts. K. pr. Könyvnyom.
betüivel és költségével.
1815.

Azt hiszitek nagy tudósok,
Nem tréfálnak az okosok?

M. N. MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

M.N.MÚZEUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Növedéknapló
1899 év 733 sz.

238841

BÁRÓ NYARGALÓTZINAK TULAJDON BESZÉDE.

Elindúlék egyszer a' Hazámból tél középben, Muszka-Ország felé, mert tökélletesen azt hittem, hogy Német-Ország Éjszaki részein Lengyel-Országban, Kurlandiában és Liflandiában, a' fagy és hó, az útakat (mellyeket minden útazó szinte nyomorúságosabbaknak ír le, mint a' Virtus Templomához vezető útat) végre: a' mindenekről kegyesen gondoskodó fő Kormányozás, különös nagy költsége nélkül megjovította. Lóhátonn útaztam, mert az legkönnyebb útazás, kivált ha a' ló jó, és ha az ember meg tudja űlni. — Azonban illy esetben; az embernek egy betsűlet-tudó Postamesterrel sem kell perelni, sem pedig szomjas Kotsissától, egyik Kortsmából a' másikba hurczoltatni. Tsak könnyen voltam öltözve, mellyet is meglehetősen érzettem, mennél inkább közelítettem Észak felé. No már

képzelheti az ember, hogy ollyan kegyetlen időben, a' legdurvább Éghajlat alatt, minő állapotban lehetett egy szegény öreg ember, kit is én Lengyel-Országban, az országúton, egy Mogyorófa bokor alatt találtam, mely nyomorúltan és keservesen feküvék az ott, — alig vala a' mivel mezítelenségét béfedje.

Lelkemből szántam szegényt, és ámbár; az én szívem is szinte megfagyott testemben, még is rá borítottam útazó köpenyegemet.

Ezt úgy hagyván tovább útaztam, valamíg az éjtszaka, és a' setétség megleptek. Sohol nem hallottam sem nem láttam egy falut is. Az egész Tartomány hó alatt feküdt, és egy legkissebb ösvényt sem követheték.

Végre elfáradván a' lovaglásban, lovamról leszállottam, és megkötém, egy fának a' hóból kinyúló ágához. Bátorság okáért Pisztolyomat magamhoz vettem, ott közel lefeküdtem a' hóba, és ollyan édesen elaludtam, hogy fel sem serkentem még egészen meg nem virradt. De mitsoda nagy volt az én bámúlásom midőn láttam, hogy én egy Falu közepén egy Templom kerítésében feküdtem. Eleinten lovamat nem láttam, de hallottam, hogy ott van valahol felettem — feltekintek, hát látom, hogy a' Torony hegyihez van kötve, és onnan tsüg le. Akkor tudám meg, hogy

miként történt az, tudni illik: azon éjtszaka a' falut a' hó egészen belepte volt — az idő egyszerre megváltozott, én aludtam, és a' mint a' hó lassan lassan elolvadt, szép tsendesen leereszkedtem, és a' mit én a' setéthen, a' hóból kinyúló fa-ágnak gondoltam lenni, 's lovamat hozzá kötöttem, az a' Templom tornyának keresztje, vagy vitorlája volt.

Én minden további gondolkodás nélkül elővettem egyik pisztolyomat, és ellőttem a' kantár-szárát, így szerentsésen ismét lovamhoz jutván útomat tovább folytattam.

E' szerént minden jól ment mig Muszka Országba nem értem, a' hol éppen nints módiba; télen lóhátonn útazni. Én a' maximám szerént, azon esméretes Közmondáshoz: „illendően, falusisan" szabtam. Ott tehát vettem egy kisded egy lovas szánkát, és úgy útaztam egész megelégedéssel Sz. Péter Vára felé. Már most nem tudom ha Estlandiában é, vagy Ingermanlandiában volt-é, annyira még is jól emlékezem, hogy egy félelmes nagy erdőnek a' közepén volt, a' midőn én egy rettenetes nagyságú Farkast, a' zabálni kívánó teli éhségnek legnagyobb sietségével, utánnam ügetni láttam. Nem sokára el is ért, és mivel egyátaljában lehetetlen volt előtte elbújni, tehát én mechanice a' szánka hosszába lefeküdtem, és mind a' kettőnkért

való viaskodást a' lóra bíztam. A' mit én gyanítottam ugyan, de se várni se reményleni nem mertem, megesett egyenesen. A' farkas engem' felsem vett, hanem általugrott rajtam, és lovamra rohant — egyszerre leharapta és elnyelte a' szegény állatnak az egész hátulsú részét, úgy hogy a' ló az ijedség és fájdalom miatt azután még jobban nyargalt. A' midőn én illyetén módon észrevehetetlenűl jól elhaladtam volna, nagy félelemmel, felemeltem fejemet, és iszonyodással vettem észre, hogy a' farkas magát majd tsak nem, egészen a' lóba belé ette. De alig fúrta be magát illyen szépen azon jó helyre, észrevettem a' Tempót, és a' font korbátsommal, derekasan kezdettem a' bőrét kikészíteni. Azon váratlan ösztönözés, ezen borítékba, nem kevés ijedséget okozott néki, minden ereiből előre iparkodott. Lovamnak döglött teste a' földre dült, és imé lásd — a' ló helyett, az én farkasom maradott a' hámba. Én részemről még kevesebbé hagytam fel a' korbátsolással, és így sebes nyargalva, egésségesen és épen Sz. Pétervárába értünk mind kettőnk várakozásának ellenére, és a' város lakossainak nagy tsudálkozására.

Nem akarok az Uraknak Muszka-Ország ezen szép fő Városának, fekvése mestersége, Tudományai, és egyéb különösségei felől való fetsegéssel unalmat szerezni, és még kevésbé az Urakat egyéb víg tör-

ténetekkel, vagy a' Társaságoknak belső módjával, a' hol, a' Gazdaszszony a' Vendéget; mindég egy ital pálinkával és egy tsókkal fogadja, — mulattatni. Inkább szóllok az Urak figyelmetességének nagyobb és nemessebb tárgyáról, tudni illik: lovakról, és a' kutyákról, a' mellyeknek én is mindég kedvellője voltam; továbbá Rokákról, Farkasokról és Medvékről, mellyekkel, valamint mindenféle vadakkal Muszka-Ország, a' föld' golyóbisán minden Országok közt, leginkább bővölködik; végre szóllok ollyan vadászatokról, vitézi gyakorlásokról, mellyek egy Nemes Emberhez inkább illenek, mint a' Deák, vagy Görög nyelvel való vesződség, vagy mint minden Czeremóniái, Complementjei, és ugrándozásai a' Frantzia pallérozottságnak — és a' — Hajborzasztóknak.

Minthogy még egy darab idő belé telt, még az Ármádiánál Tisztséget kaphattam; azért egynehány holnapig, kéntelen voltam, tökélletes szabadsággal, időmet és pénzemet, a' legnemesebb módon el gavalléroskodni. Könnyen elgondolhatják az Urak, hogy én mind a' kettőből, a' városon kivűl is, az afféle derék Kompánistákkal, kik a' szabad és határtalan, erdei vadászatokat érdem szerént meg tudják betsülni, nem keveset pazéroltam el. — Mind az afféle változtatott időtöltések, mellyeket az alkalmatosság szűlt, mind az a'

különös szerentse, mely szerént: minden tselekedetem akaratom szerént elsűlt, a' leggyönyörködtetőbb időkre emlékeztetnek engem.

Egy reggel, a' háló szobám ablakjából látom, hogy egy nagy Tó, melly nem igen meszsze volt szállásomtól, vad-kátsáktól majd tsak nem egészen beboríttatott. — Hirtelen elevevém a' szegletből puskámat, és a' gráditson lerohantam, még pedig ollyan nyakra főre, hogy vigyázatlanságból, artzal az ajtóhoz ütköztem. Szemeim igaz hogy szikrát vetettek; de az engem semmit sem tartóztatott. Tsak hamar helyre értem, és éppen midőn már tzéloztam volna, akkor vevém észre, a' legnagyobb boszszúságomra, hogy az előtt kapott nagy ütés által, még a' koha is kiugrott a' puska sarkányából. Már most mi tévő legyek? — időt nem lehetett veszteni. Szerentsémre eszembe jutott a' mi tsak az előtt kevéssel szemeimmel történt. Felnyitottam tehát a' serpenyőt, a' puskámat a' vad-kátsákra tzélozva tartottam, és az öklömet az egyik szemem ellen készítettem, mellyből egy jó forma snllyos ütés által, annyi sztkrák pattantak ki, hogy a' puska elsült, és én öt pár Kátsát, négy Sneffet, és egy pár Vízi-tyúkot lőttem le. Mikor az ész és lélek helyt áll, akkor vitetnek végbe férjfias tselekedetek. Ha a' Katonák és Tengeri Hajósok, az által sokszor

megmenekednek; tehát a' Vadász sem kevesebbet köszönhetni annak szerentséjét.

Ekképpen úszkáltak egyszer, egy nagy Tóban, mellyhez én a' vadászat közben jutottam, egynehány tütet Kátsák, egymástól jö távol elszéledve, úgy hogy ennem reménylettem, hogy egy lövéssel egynél többet leejthessek, és szerentsétlenségemre már nem volt több egy töltésemnél, pedig igen szerettem volna mindnyáját birtokomba juttatni, mivel egynehány barátimat, és esmerősseimet volt szándékom megvendégelni. Akkor találtam vadász tarisznyámban egy darab somkát, melly a' magammal hozott eleségből megmaradt; ezt egy hoszszú kutya pórázra kötöttem, mellyet elbontván még négyszer hoszszabb lett — azután elrejtettem magamat a' parton lévő káka közzé, somka darabomat a' Tóba vetettem és mitsoda gyönyörűség volt nézni, midőn a' legközelebb lévő Kátsa előúszván azt elnyelte. Az elsőt nem sokára mind követte, és mivel az a' spárgán lévő' síros falat, hátul ismét emésztetlen kitsuszszant, azt a' legközelebb lévő Kátsa megint elnyelte, és így tovább. Rövideden; a' kis darab sonka mindenik Kátsán keresztűl, megtette az útazást, a' nélkül, hogy a' spárgáról leszakadott volna. Ugy űltek már most felfűzve, mint egy sinór gyöngy. Én őket szépen a' partra kihúztam, a' 's spárgát vagy hatszor a' vállamra

tekertem, és így haza felé indúltam. Mivel pedig a' szállásomtól jó távol voltam, és ezen sok Kátsáknak terhe alkalmatlan volt, már kezdettem bánni, hogy közzűlök annyit felfogtam. De egy különös történet adta elő magát, melly engemet eleinten, nem kis zavarodásba hozott. A' Kátsák mind elevenek lévén, szárnyaikkal repdesni kezdének, és engem a' levegőbe magasan felemeltek. — Már most tudom sokaknál drága lett volna a' jó tanáts; de én ezen állapotott is, a' mint tudtam, hasznomra fordítottam, és a' kaputomnak alsó részével, a' házam tájéka felé evedzettem a' levegőben. A' midőn éppen a' házam felett láttam magamat, arra kerűlt a' dology, hogy miképpen ereszkedhessek le veszedelem, és kár nélkűl: kaptam tehát, és egyik Kátsának a' másik után nyakát kitekertem, és az által szép lassan, éppen a' házam kéményin keresztűl, a' konyhámban lévő tűzhely közepére leereszkedtem, a' mellyen még akkor nem volt tűz rakva, a' Szakátsomnak nem kevés ijedségére és bámúlására. — A' mint már megmondám, tsak kell az embernek magán segíteni tudni ezen a' világon.

Egykor egy meglehetős sűrő erdőben egy gyönyörű szép fekete Rókára botlottam. Valóban igen nagy kár lett volna az ő drága bundáját, golyóbissal vagy seréttel által lyukasztani. Renke Ur egy fa mel-

lett igen közel állott hozzá. Azon szempillantásban kihúztam a' golyóbist a' puskámból, és a' helyett egy jókora vasszeget tettem belé, a' puskát elsütöttem, olly mesterségesen találtam, hogy a' farkát erőssen egy fához szegeztem. Azután lassan hozzá ballagtam, elővettem a' vadász-késemet, a' pofáját áltmetszettem, azután fogtam a' korbátsot, 's úgy kikorbátsoltam ő kegyelmét az ő szép bundájából, hogy szinte öröm volt ezen valóságos tsudát nézni.

A' történet, és a' jó szerentse, sokszor némelly hibákat jóvá is tesznek. Ezt én a' magam példámmal bizonyítom; mert egyszer egy igen mély erdőben, egy vad malatzot és egy vén Göbét egymás után ügetni láttam. — Az én golyobisom elhibázta a' tsélt — erre a' malatz magánosan előre szaladt, a' Göbe pedig merően állva maradott, mintha a' földhöz lett volna szegezve. A' midőn én ezen dolgott közelebbről megvisgáltam, láttam, hogy egy vén vak Göbe volt, és a' malatzának farkát a' szájában tartotta, melly őtet fiúi szeretetből annál fogva vezette — mivel pedig az én golyóbisom köztök ment el, tehát az ezt a' vezető kötőféket elszakasztotta, mellynek i végét a' Göbe még most is rágitsálta. — Mivel vezetője már most tovább nem húzhatta, megállott. Én tehát megfogván a' megmaradott végetskéjét a' malatz farkának, a' szegény vén elhagyattatott állatot,

minden fáradság, és ellentállás nélkül haza vezettem.

Noha egyébaránt a' vad Göbek igen dühössek szoktak lenni, még is a' vad kanok sokkal kegyetlenebbek. Én egykor egyre akadtam az erdőben, a' midőn szerentsétlenségemre sem a'megtámadásra,sem a' magam védelmezésére elkészülve nem voltam, sőt már akkor nagy nehezen tudtam egy fa megé bújni, a' midőn a' dühös Bestia az agyarának egész erejével hozzám vágott, én fére ugrám, és a' helyett az ő agyarai olly mélyen bementek a' fába, hogy mind azoknak a' fából való kihúzására, mind a' veszedelmes vágás' újítására tehetetlen lett. — Ha, ha! gondolám magamban, majd rá szedlek most — hirtelen felkapék egy követ, és azzal egész erőmből az agyaraira kalapátsoltam, mellyeket olly mélyen bele görbítettem a' fába, hogy semmiképpen ki nem szabadúlhatott — és így békességes tűréssel kellett néki elvérni, míg én a' közelebb lévő faluból egy taligát és köteleket hoztam, hogy ő kegyelmét elevenen és egésségesen haza vihessem, melly szépen végbe is ment.

Mit mondanak az Urak e' következendő történethez? tudni illik: Egyszer, mi nappal egy Lengyel-Országi erdőbe kimentünk, midőn haza felé jöttem, egy iszonyú nagy medve tátott szájjal előmbe áll, hogy elnyeljen, Hijába kerestem 'sebeimben pus-

kaport és golyóbist — semmit sem találtam, két puska kován kivül, mellyeket az ember, minden esetre el szokott magával vinni. Ezekből az egyiket egész örömből a' medve tátott száján keresztül a' torkába hajítottam. — Mivel ez nékie nem igen lehetett szája ízére, tehát az én medvém balra fordult, és elindúlt, még pedig úgy, hogy a' másik kovát a' hátulsó kapuján belehajítottam. — Tsudálatosan és igen jól ment minden. — Az utolsó kova nem tsak hogy belé ment, hanem még a' benn lévő kovával úgy öszveütődött, hogy mindjárt tüzet adott, és a' medvét iszonyú roppanással szélyelvetette. Azt mondják, hogy az a' féle a' posteriori aplicált kő, ha egy másikkal a' priori jól öszveütközött, már sok medve-harapású Túdóst és Philozofust a' levegőbe vetett. — Noha én az egyszer egésséges bőrrel kimenekedtem, még sem szeretném ezen állapotot még egyszer próbálni, vagy egy medve ellen más védelmező eszközök nélkül kikelni.

Már egy darabig az volt szerentsétlenségem, hogy a' legvadabb, 's kegyetlenebb állatok, épen akkor támadtanak meg, mikor nem tudtam nékik ellent állani, mintha az ő belső érzések, az én védelemre való tehetetlenségemet, nékik elárúlta volna. Így rohant rám egyszer egy nagy Farkas, véletlen, úgy hogy egyebet nem tudtam tenni, hanem öklömet a' torkába ütöttem. — Bá-

torság okáért, mindég tovább tovább taszítottam karomat, egész a' vállamig. Már most mi tévő legyek? Én ugyan éppen nem mondhatom, hogy az a' szoros situatio, nékem jól állott volna — tsak gondolja meg az ember: szemtől szembe egy Farkassal! mi ugyan éppen nem igen szerelmesen pislogtunk egymásra. — Ha én a' karomat kihúztam volna, úgy az a' vad állat, még nagyobb dühösséggel látott volna testemnek szabdalásához, annyit az ő szikrázó szemeiből értelmesen ki lehetett sillabizálni. Rövideden én az ő belső részét megmarkolván, a' belsőjét ki, a' külsőjét pedig befordítottam mint egy kesztyűt, a' földhöz vágtam és ott hagytam.

Ezt, másodszor egy veszett kutyával nem mertem próbálni, melly Sz. Pétervárába egy keskeny utszában nekem szaladott. — Szaladj a' mint lehet, gondolám magamban. És hogy annál könnyebben futhassak, felső ruhámat levetettem és egy házba beszaladtam. — A' felső ruhámat azután az Inas által bevitettem, 's 'a többi ruháim közzé az almáriomba akasztattam. Másnap nagy ijedségbe ejtett az én Jankóm kiáltása. — „Méltóságos Báró Ur!" a' felső ruhája megveszett. — Én hirtelen felfutottam hozzá, és jobbára majd minden ruháimat elhányva és szélyel szaggatva a' földön találtam. Az a' kujon, mindjárt kitalálta, hogy a' felső ruhám megveszett,

mivel magam is éppen akkor érkeztem oda, midőn egy a' legszebb gála ruhámra rohant, és azt minden irgalmasság nélkül ide 's tova hurtzolta és tépte.

Mind ezen esetekből, Uraim, mellyekből én mindenkor, szerentsésen ugyan, de a' legnagyobb veszedelmek közt menekedtem ki, a' vak történet legtöbet segített, mellyet bátorság, és feltalálás által hasznomra tudtam fordítani. Ezek mind összevéve, a' mint kiki tudja, a' szerentsés Vadászt, Hajóst, és Katonát foglalják magokban. — Az mindazonáltal ugyan gondatlan, és gyáva Vadász, Admiralis, vagy Generális volna, a' ki magát mindég tsak a' vak szerentsére bízná, és magán más mesterséges feltalálással nem tudna segíteni. — Az efféle szemrehányás engem nem illethet; mert én mindég híres voltam, mind az én lovaim, kutyáim, és fegyvereim, különös voltokra nézve, mind azon módra nézve, hogy azokat mindég kéznél tudtam tartani; úgy annyira, hogy méltán ditsekedhetem azzal, hogy minden az erdőben, mind a' mezőkön és réteken, nevemnek elég nagy ditső emlékezetet szereztem. — Én ugyan nem akarok annyira leereszkedni, hogy lovamról, istállómról és kutyáimról beszéljek, a' melly a' vadász Gavallérok tulajdonsága, de egyik kedves kutyámról még is kell említést tennem. — Ez az állatotska agár volt. Soha nem láttam 's nem is

volt ennél jobb. Ez szolgálatomban vénűlt meg, és nem annyira a' termetére mint az ő rendkivűl való serénységére volt nevezetes. Azzal én majd minden nap vadásztam. — Ha látták volna az Urak, bizonyosan tsudálták volna, hogy mint szerettem és agaráztam vele. Olly serényen, olly sokszor, 's olly hosszasan futkozott szolgálatomban, hogy már a' lábait a' lapotzkájáig elkoptatta, és élete vége felé már tsak borz keresőnek használhattam, melly tulajdonságával is nem kevés kedves esztendőket szerzett. Régenten mint Agár (noha bene szuka volt) egykor egy Nyúlat kergetett, melly felette vastagnak látszott. Sajnáltam a' szegény Agarat, mivel nagy hasa volt, 's még is olly sebesen akart futni, mint egyébkor. Tsak messzire követtem őtet lóhátonn. Egyszerre nagy ugatásokat hallok, mintha egy egész sereg kutya lett volna együtt, de igen vékonyan, hogy nem tudtam mit gondoljak — midőn közelebb értem, látom a' rettenetes tsudát. A' Nyúl futtában megellett, Agaram megkölykezett, és a' nyúl éppen annyi nyúlatskákat mint az én agaram kölykeket. A' nyúlatskák természetjek szerént mind futásnak indúltak, a' kutya-kölykek pedig nem tsak űzték, hanem el is fogták. Ez által egyszerre hat nyúl és hat agár' Ura lettem, noha' tsak egyel próbáltam volt szerentsét.

Ezen

Ezen tsudálatos agárra éppen olly gyönyörűséggel emlékezem, mint egy Litvániai lovamra, melly megbetsülhetetlen volt; ehez történetből jutottam, melly nékem alkalmatosságot adott, lovaglásbéli mesterségemet, nem kevés dicsőségre kimutatni. Egyszer a' Gróf Prnobefszki szép falusi Jószágában voltam, és a' vendéglő Palotában maradtam a' Dámákkal theázni, még a' többi Urak az udvarra lementek, hogy egy szilaj csikót megnézzenek, mellyet éppen akkor hozának ki a' ménesből. Hirtelen segítségre való sikóltást hallánk. Én lesiettem a' gráditson, és látom, hogy a' ló olly vad és szilaj, hogy senki sem mérészlett hozzá közelíteni. Zavarodva és réműlve állanak a' Lovaglók; félelem és rettegés lebegett mindenik' ábrázatján, midőn én egy ugrással a' ló' hátán ültem, és a' ló ezen hirtelen való meglepés által, nem tsak hogy megrettent, hanem még az én különös jó lovaglásbéli mesterséges forgatásaim által egészlen letsendesedett és megszelédült. — Hogy azt a' Dámáknak még jobban megbizonyítsam, és ok nélkül való félelmektől őket megmentsem, megszorítám a' lovat, és belovaglék egy nyitva lévő ablakon a' Theás Szobába. — Ott lovaglék külömbkülömbféle módon, hol lépve, holtropba, hol pedig vágtatva, végre a' theás asztalra is felugrottam, és ott kitsinben lóoskolát formáltam, mellyen a' Dámák kü-

lönösen örvendettek. — Az én paripátskám olly tsudára méltó módon viselte magát, hogy még tsak egyetlen egy kannát vagy csészét se tört el. Ez által a' Dámáknak és a' Frófnak úgy kegyelmébe estem, hogy a' Gróf szokott nyájasságával kért, hogy a' lovat fogadnám el tőle ajándékba, és mennék el rajta háborúba, a' melly nem sokára fog kezdődni a' Törökök ellen Gróf Münik vezérlése alatt, győzni és hódítani.

Igaz hogy már akkor kedvesebb ajándékot nem kaphattam volna, kivált mivel azon Háborúról nékem sok jót jövendőltek volt, a' mellyben én mint Katona próbát akartam tenni. — Egy ollyan ló, melly bátor, tüzes, szelíd mint a' birány, és Bucephalus egyszersmind mindég egy vitéz Katona kötelességeire, és azon bámulásra méltó tettekre emlékeztetett engem, mellyeket egy ifjú Nagy Sándor végbe vitt volt.

A' többek között úgy látszott, hogy a' Háború tzélja az Orosz fegyver' ditsőségének helyre állítására tzélozott, a' melly Péter Czár alatt a' Pruth vize mellett történt tsatában egy kevés tsonkúlást szenvedett volt. — Ebben is tzélunkat értük, külömbkülömbféle nyomorúlt, de még is nevezetes ütközetek által a' fő Hadi Vezérnek kormányozása alatt, a' kiről előbb emlékezetet tettem.

Én nem tulajdonítok magamnak semmi különös érdemet azon szerentsés ütközetekből. — Mi mindnyájan tsak kötelességünket tellyesítettük, melly egy Patriota, Katona, és rövideden egy derék férjfú szava szerént, igen sokat magában foglaló kitétel, egy olly kitétel, melly fontos dolgokra tzéloz, igaz hogy a' gyülevész és korhely tsoport azt igen tsekélyűl képzelheti. Azonban én egy Tsoport lovasságnak Vezérévé tétetvén különböző Expedítiókba mentem, a' hol a' dolog tulajdonokosságomra és vitézségemre bízatott, melly nek következését, igaz lélekkel a' magam és vitéz társaim bátorságának tulajdonítom, kiket én győzni és hódítani vezéreltem.

Egykor, midőn a' Törököt Otzokovba bekergettük, az Előljáró Sereg igen nagyon megszorúlt volt. — Az én tüzes Litvániai paripám szinte az ördögök konyhájába vezetett. — Engem, az Elővígyázásra meglehetős meszsze küldöttek, egyszer látám az ellenséget por fellegben felénk igyekezni, melly miatt se számát se szándékát tellyességgel nem tudhattam. — Magamat hasonló por fellegbe takarni, igaz hogy tsak mindennapi feltalálás lett volna tőlem, de tsak annyi haszon lett volna benne, mint abban, hogy előre küldettem. Innen elküldém Katonáimat a' bal és jobb Szárnyak ellen, és olly nagy port

tsináltattam velek, a' minőt tsak lehetett. Magam pedig egyenesen mentem az ellenség felé, hogy közelebbről szem-hegyre vegyem. — Ebben tzélomat értem, mert az ellenség tsak addig hartzolt és állott egy helyben, míg a' Seregemtől való megijedésből magát rendetlenül hátra vonta. Már most ideje vala vítézűl megtámadni. Mi őket egészen elszélesztettük, keményen megvertük, és nem tsak hogy várába bekergettük, hanem még vért szomjúhozó kívánságunk ellenére a' váron is keresztűl szalasztottuk.

Minthogy pedig az én paripám rendkivűl sebesen nyargalt, a' kergetéshen én voltam a' legelső, és mivel láttam, hogy az ellenség a' vár másik kapuján kifut, tanátsosnak tartottam a' város piatzán megállani, és az egybegyűlésre trombitát fúvatni. — Megállék, de képzeljétek, Uraim', az én bámúlásomat, sem trombitást, sem egy élő lelket Huszáraim közzűl nem láték magam körűl. — „ Vallyon nem más utszákon nyargalnak-é azok? — vagy mi lett belőlök?“ — gondolám magamban. — Azomban vélekedésem szerént nem lehettek meszsze, és utol kellett volna nékik engemet érni. A' várakozás közben elvezetém lovamat a' piatzon lévő kúthoz, és megitattam. — A' ló mértékletlenűl ivott, és ollyan nagy szomjusággal, melly

kiólthatatlan volt. De az természetesen esett ; mert a' mint én embereimet néztem, mit gondolok , Uraim , hogy megpillantottam ? — A' szegény lónak , egész hátulja, kereszt-tsontja és odala oda volt, és szépen el volt metzve. — Így a' viz, a' mint elől bement , hátul kifolyt, a' nélkül , hogy a' ló szomjúságát óltotta és megfrissült volna. — Hogy mi módon esett az , előttem mese volt , míg a' város kapujához viszsza lovagoltam. Ott látám már, hogy a' midőn én a' futó ellenséget bényomtam , a' kapu rostélya , a' nélkül, hogy észrevettem volna , leeresztetett, melly által, a' ló hátulsó része , melly még akkor is vitzkándozva feküdt a' kapun kivűl, szépen lemetszetett. — A' kár kipótolhatatlan lett volna, ha a' mi Kovátsunk, egy módot nem gondolt volna , hogy mind a' két rész, még melegen ismét egyberagasztassék. Ő tudni illik egyberagasztá azokat Borostyánfának gyenge növéseivel, melly már ott kéz ügybe volt. A' seb begyógyúlt; és az történt vele , a' mi tsak egy olly nevezetes lóval történhetett. Tudni illik: a' növések, a' ló testében gyökeret vertek, felnőttek, és szép bóltozat formáju zőld ágak lettek felettem , úgy hogy az után a' magam és lovam borostyánnya árnyéka alatt sok tisztességes lovaglást tettem.

Említést teszek még mellesleg, egy kis alkalmatosságról, melly ezen tsatában történt. Én ollyan keményen, olly sokáig, olly fáradhatatlanúl vagdaltam az ellenséget, hogy végre a' karom, a' vágásnak meggyógyíthatatlan mozgásába esett mellyet még akkor sem zabolázhaték meg, midőn már az ellenség a' hegyeken is túl járt. Hogy tehát, ne hogy magamat vagy közel jövő embereimet minden ok nélkül merjem, és hogy pihenhessek és alhassam, szükségesnek tartottam karomat kötőben bordozni, mintha éppen fele el lett volna vágva.

Egy ember, Uraim, ki ollyan lovat, mint az enyim volt meg tudott űlni, arról még ollyan lovaglás módját is fel lehet tenni, a' melly egy keveset mesének látszik. — Mi ostromoltuk, már nem tudom mellyik várost, és a' Fő Vezér igen nagyon igyekezett volna megtudni a' Várban lévő környülállásokat. — Nagyon terhesnek, sőt lehetetlennek látszott, annyi Elő-Őrsökön, ostromló szerszámokon, és Stráságon, a' várba jutni, ember sem találtatott, ki ravaszsága által azt szerentsésen végbevihette volna. A' bátorságtól és szolgálatra való készségtől elragadtatva, egy nagy ágyú mellé állottam, a' melly éppen akkor süttetett ki a' Vár felé, hop! felugrám a' golyóbisra, olly szándékkal, hogy

a' Várba vitetem magamat. De mikor már fele útját a' lebegőbe ellovagoltam volna, sok különböző gondolatok ötlöttek fejembe. Hm! gondolám, már így igaz hogy bemehetsz, de azután, hogy fogsz kijönni? Mi történhetik meg rajtad a' várban? — Ott majd Spionnak gondolnak, és a' legközelebb lévő akasztófára kötnek. Ezt az ágyát pedig a' betsületnek tsak nem ohajtom. Illy gondolatjaim után tsak hamar meghatározám magamat, és éltem az alkalmatossággal; mert a' mint a' Várból egy ágyú golyóbis egynehány lépésnyire tőlem Táborunk felé repülne, a' magaméról arra szökém által, és igaz hogy a' dolgot el nem igazítva, de még is szerentsésen és jó egésségben érkeztem viszsza a' mieinkhez.

A' millyen könnyű és jó ugró voltam én, ollyan volt a' lovam is. Sem árok, sem kert nem akadályoztatott engemet, mindég egyenesen mentem a' lovammal. Egykor egy Nyúl után nyargaltam, melly éppen az ország útján futott keresztül. Két szép Dáma egy kocsiban, éppen azon úton ment, köztem és a' Nyúl között. Az én lovam úgy keresztül vágtatott a' kotsin, mellynek ablakai éppen nyitva voltak, hogy alig volt időm a' kalapomát levenni, és ezen vakmerőségért a' Dámáktól engedelmet kérni.

Más ízben egy posványos helyen akartam keresztűlvágtatni, melly nékem eleinten nem tetszett, ollyan szélesnek, mint a' minőnek tapasztaltam az ugrás közben. A' levegőben lebegve tértem viszsza, hogy majd távolabbról ugrassak neki. Másodszor hasonlóképpen nem ugorhatám keresztűl, hanem meszsze a' tulsó partjához nyakig merűlék a' motsárba. — Itt hihetőképpen megfulladtam volna, ha tulajdon erős karom saját üstökömnél fogva, lovammal együtt, mellyet térdeim között szorítva tarték, kinem húzott volna.

Minden vitézségem, okosságom, és lovamnak is minden erőssége, sebessége mellett is, a' Török háborúban még sem ment nekem minden az én kívánságom szerént. Olly szerentsétlenűl jártam, hogy a' sokaság tsak ugyan erőt vett rajtam, és Hadi fogságba estem, és a' mi még sokkal keservesebb, a' mint Törököknél szokásban van, eladtak Rabszolgának. Ezen alatson állapotban, nem annyira volt az én napszámom sanyar és terhes, mint különös és unalmas. Nékem kellett a' Szultán méheit minden nap a' legelőre hajtani, egész nap őrizni, estve pedig ismét kosaraikba viszsza hajtani. Egy estve hibázott egy méh, de hirtelen észrevettem, hogy két medve megtámadta volt, és a' méze kedvéért öszveakarta szaggatni. Mivel

pedig semmi más fegyver forma nem volt akkor a' kezem között, tsak az ezüst fejsze, melly a' Szultán Kertészszeinek és Földmivelőinek emlékeztető jelek, azzal a' két Haramiára hajtottam, olly tzéllal, hogy majd elfogom őket kergetni. Az által a' szegény méhet igaz hogy megszabadítottam; hanem az én igen erős karom szerentsétlen sebes hajtása által, a' fejsze úgy felrepült, hogy meg sem állott még a' Hóldba le nem esett. Már hogy kaphattam volna meg a' fejszét? Minő lajtorját állithattam volna fel a' földről? Akkor eszembe juta, hogy a' Török bab hirtelen és nagy tsudára méltó módon nagyra felnő. — Abban a' pillantatban elveték egy szemet, a' melly igazán mingyárt fel is nőtt, és a' Hóldnak egészen egyik szarváig nyúlt. Ekkor felmászék örömmel a' Hóldba, és pedig szerentsésen. Meglehetős terhes munka volt az én ezüst fejszémet olly helyen keresni, a' hol minden portékák úgy fénylettek, mint az ezüst. Végre megtaláltam a' fejszét egy rakás pozdorján. Azután ismét viszsza akarék térni, de óh! az alatt a' nap forrósága kiszáraztotta babomat, hogy lehetetlen volt rajta lemenni. Már mi tévő lettem volna? Kötelet fonék magamnak a' pozdorjából, a' minő hoszszat tsak lehetett. Azt a' Hóldnak egyik szarvához kötöttem, és lecreszkedtem rajta. Bal kezembe a' kötelet, a' jobb kezembe pedig fejszémet tartottam. —

Igy a' mint jó darabot tsúsztam, azt a' darabot a' mi felettem volt, mindég le vágtam, és ugyan azt alatt ismét egybe kötöttem, melly által jó formán leérkeztem. Igaz hogy az a' gyakorta való vágás és egybe kötés a' kötelnek nem volt hasznos, valamint hogy én sem érheték le általa a' Szultán földjére; mert még voltam egynehány mértföldnyire fenn a' felhőkben, a' midőn egyszer a' kötelen tsak ketté szakadott, és én olly sebességgel leestem az Istennek áldott földjére, hogy egészen elkábúltam. Minthogy pedig a' testem nehéz volt, egy ollyan lyukba estem, melly legalább kilentz ölnyire volt a' földben. Az után magamhoz jöttem ugyan, de nem tudtam, hogy mimódon jőjjek ki. De mire nem viheti az embert a' szükség? Körmömmel, melly már akkor szinte negyven esztendőtől fogva nem volt elvágva, olly gráditsokat ástam, hogy szerentsésen kihaladtam.

Ezen unalmas tapasztalásom után okosabbá lévén, jobb móddal próbáltam a' medvéktől, mellyek olly igen szerették méheimet, és a' mézes kosarakat, megmenekedni. Egy paraszt kotsi rúdját bekentem mézzel, és onnét nem meszsze éjtszaka lefeküdtem. A' mit gyanítottam, megtörtént. Egy iszonyú nagy medve, a' méz szagára oda ment, és a' rúd hegyét el-

kezdé kíváncsilag nyalni, és addig nyalta, míg nem úgy befalta, hogy a' rúd ra ta keresztűl ment. Midőn pedig én azt látnám, hogy a' rúdat ollyan szépen befalta, oda futék, a' rúd végén lévő szeg lyukát egy hoszszú faszeggel bedugván, a' kíváncsi medvét a' viszsza meneteltől megakadályoztattam úgy hogy más napig ott kellett néki ülni. — Ezen történeten, a' Nagy Vezér a' ki éppen akkor sétált volt ottan, szinte halálra katzagta magát.

Nem sokára azután a' Muszkák békességet kötöttek a' Törökökkel, és én is, mint a' több Hadi foglyok Pétersburgba vitettem. — Azután én is bútsút vevék, 's elhagyám Muszka Országot, a' nagy Revolutio ideje tájban, az előtt mintegy negyven esztendővel, midőn még a' böltsőben lévő Császár az annyával, attyával, és a' Braunsvaigi Hertzeggel, és Münnik Fő Vezérrel, és még többekkel, Sziberiába küldettek. Azon idő tájban az egész Európában rendkivűl való kemény tél volt, ugy hogy a' Napban valami fogyatéknak kellett történni, melly miatt még a' mai napig is szenved. Onnét Hazámba viszsza útazván sokkal nagyobb alkalmatosságot szenvedtem, mint mikor Muszka Országban útaztam.

Minthogy pedig az én Litvániai paripám Török Országban maradott; azért Postán kellett útaznom. Történt egyszer, hogy egy igen szoros és tövisekkel benőtt

útra értünk, akkor mondám a' kotsisnak, hogy fújja meg a' Posta sípot, ne hogy más szekér jőjjön velünk szembe, és megszorúljunk. Az én kotsisom minden erejéből fúja, de haszontalan — egy hangot se botsáthatott, melly is előttünk megfejthetetlen, sőt még valóban szerentsétlenség is volt; mert tsak hamar egy kotsi jött velünk szembe, melly miatt, természet szerént már elébb nem meheténk, Én is hirtelen kiugrám a' kotsiból, és a' lovakat kifogám. — Azután a' kotsit, négy kerekével és minden bagázsiájával vállamra vévén, tüskön bokron, mintegy kilentz lábnyi magosan, melly a' kotsi nehézségét felvéve, nem volt kicsinység sem tréfa, által ugrottam vele a' síkra. Egy más viszszaugrás által pedig az idegen kotsi eleibe értem ismét az útba. Ez meglévén, viszsza siettem lovaikhoz, mindenik hónom alá egyet vévén, az előbbeni módon tudni illik által és ismét viszsza ugrottam velek, és ismét befogatván szerentsésen a' statiónkhoz értem a' vendégfogadóba. De szinte el is felejtém, a' mint másodszor ugrottam a' töviseken az egyik ló, a' melly igen szilaj és vad volt, rugdalásával nem kevés alkalmatlanságot tett, de én annak hamar eleit vettem; mert a' hátulsó lábát a' kaputom 'sebébe dugtam. A' vendégfogadóban ismét kinyúgodtuk magunkat. A' ko-

tsis felfüggesztette egy szegre a' sípját a' konyhán a' tűzhöz közel, én pedig általellenébe leűltem.

Már most halljátok Uraim, mi történt! egyszer tsak azt halljuk: Tereng! Tereng! teng! teng! mi elbámúltunk, és akkor tudtuk meg, hogy miért nem fújhatá a' Posta Hotsis a' sípját. — A' hangok meg voltak fagyva, és most olvadának fel lassan lassan. — Így mulattata bennünket a' Posta síp, a' nélkül, hogy valaki száját hozzá értette volna. Akkor hallám a' Burkus marsot — szerelem és bor nélkül. — Itt volt tegnap Miska bátsi — és még egy szép estvéli nótát is: Most még az erdők is nyúgosznak. — Ezen utolsó ének bévégezte a' tréfát, valamint én is Muszka Országi útazásomat.

* * *

Sok útazók némellykor többet szoktak írni, mint a' mennyit igazán tapasztaltak; azért nem tsuda, ha az Olvasók el nem hisznek mindent. Hogy ha tehát az én Olvasóim között is találtatnék vagy egy, ki ezen igazságokban kételkedne, úgy kén-

teleníttetem az ő kétségeskedéséért őtet szívesen kérni, hogy addig távozzon, míg a' Tengeri Történeteimet elkezdem; mert azok még tsudálatosabbak, ámbár éppen ollyan igazak.

BÁRÓ NYARGALÓCZINAK TENGERI TÖRTÉNETEI.

Az 1766-dik esztendőben, egy első rangú Anglus Hadi Hajón Portsmouth felé útaztam, száz ágyúkkal és tizennégy-száz emberrel Északi Amérikába. Itt igaz hogy mind előbeszélhetném, a' mi rajtam Angliában történt; de máskorra hagyom. — Egyet mindazonáltal, a' melly igen rendes, mellesleg előhozok: Szerentsém vala a' Királyt, a' mint nagy pompával, a' maga Hintójába, a' Parlamentumban ment, látni. Egy rendkivűl nagy és tiszteletre méltó szakállos Kotsis, kinek szakállába az Anglus Czímer igen szépen ki volt metzve, nagy méltósággal űlt a' Bakon, és az ostorával igen tisztán és mesterségesen ezt tsattintotta:

G. K. *)

Folytatván útunkat, semmi emlékezetre méltó nem történt velünk, míg a'

*) György Király.

Sz. Lőlintz vizétől, mint egy háromszáz mértföldnyire nem távoztunk. Itt a' Hajónk nagy rohanással valamibe ütődik, mellyet mi kőszirtnek véltünk. — A' mint a' vasmatskákat levetettük 500. öllel még fenekét nem értük. A' mi ezen esetet még tsudálatosabbá, és szinte meg nem foghatóvá tette, hogy a' mi kormányunkat elvesztettük, árbotzfánk darabokra tört. Egy szegény ember, ki éppen az Árbotzfa mellett űlt, legalább három mértföldnyire repíttetett a' hajótól, 's még sem esett a' vízbe, mert a' mint a' levegőben ment, olly szerentsés volt, hogy egy tenger lúdnak farkát megfogta, melly nem tsak hogy a' vízbe való fulladását megakadályoztatá, hanem még alkalmatosságot szolgáltatott néki, a' hátán, vagy is inkább a' nyaka és szárnya közt addig úszni, míg a' tsónakra érhetett. Még az a' jele is volt az erőszakos rohanásnak, hogy az emberek mind felfordúltak fővel, — az én fejem is az által egészen a' gyomromba gyúródott, és eltelt egynehány hónap míg régi állapotját viszsza nyerte. Mi mindnyájan bámúlásban és leírhatatlan zavarodásban voltunk, míg egy nagy Czethalnak megjelenése mindent kinyilatkoztatott, melly a' víz színén magát melegítvén szunnyadott. Ez az iszonyú állat nagyon roszsz neven vette, hogy hajónkkal őtet háborgattuk, annyira, hogy nem tsak hogy farkával a'

Hajó

Hajó oldalát és az egyik fedelet betörte, hanem egyszerre a' legnagyobbik vasmatskát, melly szokás szerént a' kormányhoz volt tekerve, foga kőzzé vette, és legalább hatvan mértföldnyire, egy óra alatt hat mértföldet tévén, haladott a' hajónkal. Isten tudja, hová hajókáztunk volna, ha kötelünk el nem szakadt volna, melly által a' Czethal hajónkat, mi pedig vasmatskánkat vesztettük el. Midőn pedig azután ismét Európába eveztünk, megint reá akadtunk ugyan azon Czethalra, egynehány mértföldnyi távolyságra, ugyan azon helyenn, megdögölve a' vízben úszva, és volt legalább fél mértföld a' hoszszasága. — Minthogy pedig olly iszonyú nagy állatból keveset vehettünk a' hajóra, tsónakainkon kimentünk, fejét nagy bajjal levágtuk, és nagy örömünkre nem tsak a' vasmatskánkat, hanem még negyven öl kötelet is találtunk, melly a' bal felől való fogának az odvában volt elrejtve.

Ez a' történet volt ebben az útban a' legnevezetesebb. De megálljunk egy szerentsétlenségünket szinte elfelejtettem, hogy tudni illik midőn a' Czethal legelőbb hajónkal elúszott, a' hajó kilyukadt, és a' víz olly erősen folytbe, hogy minden munkánk után egy fél óra múlva elmerűlt volna. Mint egy lábnyi nagysagú vala a' lyuk. — Minden módon próbáltam a'lyukat bedugni, de haszontalan, végre én mentém meg a'

szép hajót, és benne lévő számos embereket a' világon a' legszerentsésebb feltalálás által. Ámbár ugyan nagy volt a' lyuk, még is bedugám azt a' legkedvesebb portékámmal, a' nélkül, hogy nadrágomat levetettem volna, és ha nagyobb lett volna is a' nyílás, még is elég lett volna. Azon Uraim nem tsudálkozhattok, mert én mind a' két részről Hollandiai, vagy legalább Vesztfáliai Familiából származtam. — Situatióm igaz hogy hűvös volt, a' mint pápaszemmel néztem, de nem sokára Átsok mestersége által felváltattam.

MÁSODIK

TENGERI TÖRTÉNET.

Egykor a' közép tengerben igen nagy veszedelemben forgottam. — A' mint tudni illik förödnék, egy nyári dél után nem meszsze Marseillétől, észreveszek egy szörnyű nagy halat, tátott torokkal reám lövelleni. — Kétség kivűl nem volt vesztegetni való időm; kikerülnöm sem lehetett tellyességgel. Következésképpen öszveszorítám magamat, a' mint tsak lehetett, tudni illik lábaimat felkapám, vállaimat pedig szorossan testemhez kaptsolám, Ezen helyheztetésben letsúsztam a' torkán le a' gyom-

rába. Ott, a' mint könnyen el lehet gondolni, egy ideig nagy setétségben voltam, de nem éppen eltűrhetetlen melegségben.— De minthogy hová tovább ő kegyelmének gyomorrágást okozhattam, minden bizonnyal szeretett volna tőlem megmenekedni. És mivel ezen új szállásom éppen nem volt a' legszűkebb, el nem múlattam ő kegyelmét ugrásaimmal 's döföléseimmel mulattatni. — Nem is nyughatatlanította őtet semmi jobban, mint lábaim mozgása, a' mint a' legugróssabb magyart kezdém tántzolni. Erre rémitő ordítással, egész erőből majd fele részét a' víz színére kidobá. — Ekkor egy arra övedző Olasz kereskedő hajó észrevette, és nem sokára kifogó horgokkal üldözék. Mihelyt a' partra kihurtzolták, hallám az embereket azon tanátskozni, miként kontzolják fel, hogy mentől több olajat nyerjenek belőle. — Értvén Olaszúl, a' legnagyobb ijedségben voltam, gondoltam, hogy pár Compagnie engem is felhasítanak; azért a' mint lehetett a' gyomra kőzepére húztam magam', a' hol tizenkét ember is elférhetett volna, vélvén, hogy elébb a' külső részéhez fognak. Azomban félelmem tsak hamar elenyészett, a' midőn testének első részét kezdék felbontani. Mihelyt a' legkissebb súgárát láthatám a' világosságnak pislogni, egész torokkal kiáltám ki nékik: melly kedvem volna az Urakat látni, és ezen

keleptzéből kimenekedni, mellyben már szinte megfulladtam. — Eleven rajzolással tetszett ki mindenek képén az álmélkodás, midőn egy halból emberi szózatot hallának; de még mennyire nevekedett az, midőn egy megtestesült mezítelen embert látának belőle kisétálni. Rövideden előbeszélém nékik az egész történetet, mint most az Uraknak, mellyre ők halálra bámúlának.

Minekutánna pedig egy kis frissítőt vettem volna magamhoz, a tengerbe ugrottam, hogy magamat megmossam — a' ruháim után úsztam, mellyeket a' parton, éppen abban az állapotban megtaláltam, a' mellyben hagytam volt. A' mint felvetettem, mintegy harmadfél óráig voltam ennek a' Bestiának gyomrában zárva.

HARMADIK
TENGERI TÖRTÉNET.

Midőn még a' Török szolgálatban voltam, gyakran töltöttem időmet a' Marmora tengerén egy mulató Bárkán, a' honnan egész Konstantzinápolyra és a' Nagy Szultán' Serailjára a' legszebb kinézés vagyon. Egy reggel, a' többi között, midőn az Égnek tisztaságát szemlélném, észrevettem valami gömbölyűt, ha nem tsalatkozom, akkora lehetett, mint egy Biliárd

golyóbis, a' levegőben, mellyről még egyéb is függött le. — Azonnal a' legjobb madarászó puskám után nyúltam, mellyet, ha tsak lehet, soha magamtól el nem hagyok, megtöltem egy golyóbissal, és a' gömbölyű valamire reá lőttem; de nem találtam. — Másodszor két golyóbissal, akkor sem találtam — harmadszor négy vagy öt golyóbissal, akkor egyik részét kilyukasztottam, és leszállítottam azon valamit. Képzeljék tsak bámúlásomat, a' mint egy tsinoson megaranyozott kotsi függvén egy rettentő nagy Balonon, a' mellynek kerűleti nagyobb volt a' legnagyobb Torony tetejénél. — Bárkámtól valami két öl távolságra leszállott. A' kotsiban egy férjfiú űlt, és egy fél bárány, melly megsültnek látszott lenni. Mihelyt valamennyire szűnni kezdett bámúlásom; Embereimmel körűlvettem ezen tsudálatos ritkaságot.

A' férjfiúnak, ki Frantziának látszott, és az is volt, mindenik 'sebjéből egy pár gyönyörű óra lántzok függöttek ki drága kövekkel, a' mellyen, ha nem tsalatkozom, nagy Urak és Dámák voltak kimetzve. — Minden gombházából arany Medaille függött, egyik egyik legalább száz aranyot érő, és minden ujján brilliántos gyűrűk — köntössének 'sebjei tele tömve arany erszényekkel, mellyek szinte a' földre húzták. Uram Isten! gondolám magamban, ez az ember bizonyosan valami külön-

szolgálatot tett az Emberi Nemzetnek, hogy a' mostani fösvénységek mellett is a' nagy Urak és Dámák, olly drága ajándékokkal, mert azoknak látszottak, megterhelték. Mind ezek mellett az eséstől olly roszszúl érzette magát, hogy alig szólhatott tsak egy szót is. Egy idő múlva magához tért, és ezeket mondotta: Nem volt ugyan ollyan fejem és tudományom, hogy a' levegőben való hajókázást feltaláljam, még is többet tesz sok haszontalan levegőben ugrálók és kötélen tántzolók bátorságánál, hogy meghágjam, és benne a' levegőbe több ízben a' levegőbe szálljak. Ez előtt valami hét vagy nyoltz nappal, mivel számadásom' elvesztettem, felszállottam ebben Angliában a' Dornvalli partokon, és egy Juhot vettem magamhoz, hogy felűlről lefelé sok kívántsi nézőknek láttára mesterségemet kimutassam. Szerentsétlenségemre tíz minútum múlva felrepűlésem után, megfordúlt a' szél, és kihajtott a' tenger felé, a' melly felett, hihetőképpen egész az óltától fogva azon megmérhetetlen magosságba lebegtem

Jó hogy a' mesterségem, mellyet a' Juhval akartam tsinálni, el nem sűlt; mivel levegői útamnak harmadik napján olly nagyon megéheztem, hogy kéntelen voltam a' juhot levágni.

Mivel már akkor a' Hóldnál sokkal fellyebb voltam, és még egy tizenhat óra-

nyi fellyebb való szállás után végre a' Naphoz olly közel értem, hogy a' szemöldökömet is elper'selte; tehát a' megölt Juhot, minekutánna elébb megnyúztam volna a' kotsimban egy olly helyre tettem, a' hol a' Napnak legtöbb ereje volt, vagy más szókkal mondván, a' hová a' Szélhajó semmi árnyekot sem vetett, illy módon három fertály óra alatt egészen megsült. — Ebből a' petsenyéből éltem osztán egész eddig. Itt megállott az én emberem, és úgy látszott, hogy a' körűlötte lévő tárgyak visgálásába merült. Midőn megmondottam néki, hogy az előttünk lévő épűlet a' nagy Ur Serailja Konstantzinápolyban, igen nagy zavarodásban látszott lenni, mivel egészen másutt gondolta magát lenni. Sokáig való repűlésemnek oka az volt, mondá végre, hogy egy fonalam elszakadt, a' melly egy lyukat ki 's bedugó fedeletskén volt, és arra szolgált, hogy az inflammabilis levegőt általa kibotsássam. Ha már most a' Balonra vagy (magyarúl mondva) a' Levegői Hajóra nem lőttem volna, és az által ki nem szakítottam volna, úgy ő bizonyosan mint Mahomed, az utolsó napig az Ég és Föld között lebegett volna. Ekkor a' kotsiját, nagy lelkűleg a' Kormányosomnak ajándékozta. A' juh-petsenyét a' tengerbe vetette. A' mi a' Ballont illeti, az a' lövés miatt a' leesés közben szét szakadt,

NEGYEDIK
TENGERI TÖRTÉNET.

Mivel még van időnk Uraim, hogy egy friss palatzkot kiüresítsünk; tehát még egy más igen különös történetet fogok az Uraknak előbeszélleni, a' melly egynehány hónappal Európába való utolsó viszszajövetelem előtt esett rajtam.

A' Nagy Ur, kinek én a' Római, Frantzia és Muszka Császári Követek által bemutattattam, egy főbenjáró dolog eligazítására engemet nagy Kairóba küldött, de a' mellynek titokba kellett maradni.

Nagy pompával 's igen sok kísérőkkel elindúltam szárazon. — Az útban alkalmatosságom volt, hogy szolgáim számát, egynehány igen haszonvehető emberekkel megneveljem. — Mert alig voltam egynehány mértföldnyire, láttam egy kis száraz embert, a' ki nagy sebességgel a' mezőn keresztűl futott, 's ugyan az a' kis ember mindenik lábán ötven fontnyi ónat vitt — felette tsudálkozván ezen látáson, megszóllítám 's kérdém tőle: „ hová, hová ollyan sebesen barátom? 's miért terheled olly nagyon lábaidat? — Én, mondá a' futó, fél órája hogy Bétsből kifutottam, a' hol eddig egy előkelő Uraságnál szolgáltam, 's ma elhagytam. Most ismét Kon-

stantzinapolyba szándékozom. — A' lábaimon lévő ón által pedig gyorsaságomat akartam mérsékelni; mivel moderata durant, ezt szokta Istenben bóldogúlt Tanítóm mondani. — Ez az Asahel nékem megtetszett, kérdezvén tőle hogy akarna-é szolgálatomba állani, kész volt reá. Ezután még egynehány Országon 's városokon keresztűl útaztunk. Nem messze az úttól, egy szép füves barázdán, egy legény feküdött, a' ki meg sem motzant, mintha aludt volna. De mindazáltal nem aludt, hanem még sokkal inkább figyelmetesen a' földhöz tartotta fülét, mintha a' pokol lakossait akarta volna meghallgatni. — „Mit hallgatódzol ott barátom?" — Én bizony tsak időtöltésből ennél a' fűnél hallgatódzom, 's hallom hogy nő. — „'S teheted te azt?" — „Oh még az tsekélység!" — „Tehát jőjj szolgálatomba barátom, ki tudja hogy mit nem kell néha kihallgatni." Az én Legényem felugrott, és velem jött. Nem messze onnan egy dombon felhúzott puskával egy Vadász állott, és a' kék üres levegőbe lőtt. Szerentsét hozzá, szerentsét hozzá Vadász Uram? De ugyan mire lőttél? Én egyebet a' kék üres levegőnél nem látok. Én bizony tsak ezt az új Potzdámi fegyvert próbáltam meg. A' Münszter tetején volt egy veréb Sztraszburgban; éppen azt lövém most le. A' ki a' nemes Vadászat, 's puska-mesterség eránt való passió-

mat tudja, nem fog rajta tsudálkozni, hogy ezen derék Puskásnak mindjárt nyakába estem. Hogy semmit sem kíméllettem, tsak hogy őtet is szolgálatomba vehessem, már az magától is alatta értetődik. Ezek után egynehány városon 's Országon keresztűl útazván, végre a' Libánus hegyek mellett mentünk el. Ott egy nagy Czédrus erdőnél egy mankós alatsony Legény állott, a' ki is egy kötelet húzott, a' melly ez egész erdőt körűl fogta. Mit húzol ott barátom? kérdém a' Legénytől. — Oh nékem épűlethez való fát kell vinnem, 's a' fejszémet otthon felejtettem, 's most már tsak úgy kell magamon segítenem, a' mint lehet — Ezen szóra egy rántásra az egész erdőt (a' melly egy négyszegű mértföldnyi volt) valamint egy rakás nádat szemem előtt felhúzta. Hogy mit tselekedtem, azt úgy is ki lehet találni, Ezt a' Legénty el nem botsátottam volna, ha mindgyárt egy Követi fizetésembe kerűlt volna is. Erre mínekutána valósággal Égyiptomi földre értem, olly rettenetes szélvész támadt, hogy attól féltem, hogy szekereimet, lovaimat, 's késéröimet szélyel sodrja, és a' levegőbe hordja. Az út bal felől való részén hét szélmalom volt egy más mellett; mellynek kerekei olly sebesen suhogtak a' majom bálványnyai körűl, mint a' legfrissebb fonó asszony' orsója. Nem meszsze onnan egy Legény állott, ki is olly testes

és posgás volt, mint Szir Falstaff, 's a' jobb orra lyukát a' mutató ujjával bedugta. Mihelyt látta a' Legény szükségünket, és hogy a' nagy szélvészben hánykodunk, szembe fordúlt velünk, és nagy tisztelettel mint a' Muskateros Obester előtt, levevé előttem kalapját. Egyszerre még tsak legkissebb levegő sem mozgott, és mind a' hét malom hirtelen megállott. Elbámúlva ezen történeten, melly nem látszott természetesnek, megszóllítám: Legény mi az? Ördög lakik-é benned? vagy magad vagy az ördög? Engedelmet kérek, felele az ember. „En tsak egy kis szelet tsinálok a' Gazdámnak, a' Szél-molnárnak, és ne hogy mind a' hét malmát a' széllel elfújassam, egyik orrom lyukát bédugtam.“ — Erre, ez derék ember gondolám magamban. Ezt a' Legényt használhatod, ha majd haza mégy, és ha lélekzeted megakad, mikor minden tengeren és szárazon lévő tsuda történeteidet előbeszéled. Tsak hamar megegyezénk. A' szél tsináló az ő malmait elhagyta, és engem' követett.

Már éppen ideje volt Nagy Kairóba érni. Mihelyt a' reám bízott dolgot kívánságom szerént eligazítottam, tetszett nékem, az én egész haszontalan késérőimet, elbotsátani, és ezekkel mint Privat Gavallér viszsza útazni. Minthogy pedig az idő igen szép volt, és a' Nilus kiön-

tése rendkivül gyönyörűséges, egy Bárkát fogadtam, hogy Alexandriáig vizen menjek. Igen jól is útaztunk egész három napig. — Az Urak hihetőképpen többször is hallottak a' Nilus kiöntéséről. Harmad nap múlva, a' mint mondám, dagadni kezde a' Nilus, és más napra a' Tartománynak sok mértföldnyire széle hossza a' víz által elboríttatott. Az ötödik napon, nap lemente után megakadt az én Bárkám valamibe, a' mit én ágbogaknak véltem; de más napra viradván, látám, hogy mindenütt mondola-fáktól vagyok körül véve, mellyeknek gyümöltsei tökélletes érettek, és jók voltak. Levetvén a' vasmatskát, úgy találtuk, hogy a' földtől hatvan lábnyira lebegtünk, és következésképpen sem előre, sem hátra nem mehettünk. Mintegy nyoltz vagy kilentz óra tájban, a' mint a' napról hozzá vethettem, egyszerre szél támad, melly Bárkánkat hirtelen egy oldalára vetette, ekkor a' víz bele ment, elmerült' és én sok ideig sem nem láttam, sem nem hallottam semmit róla, a' mint mindjárt megtudhatják. Mindnyájan megszabadúltunk szerentsésen, tudni illik: nyoltz férjfi, 's két gyermek a' fához kapaszkodván, mellynek ágai, igaz hogy mi értünk, nem a' Bárka terhére nyúltak oda. Ebben az állapotban maradánk három hétig és tsupán tsak mondolával éltünk. —

Hogy inni valónk is volt, azt kiki gondolhatja. Huszonkettődik napján a' mi szerentsétlenségünknek éppen olly hirtelen leapadt a' víz, valamint megnőtt volt, és huszonhatodikán ismét Terra formán járhattunk. Bárkánk volt a' legelső kellemetes tárgy, mellyet megláttunk, melly is, mintegy kétszáz ölnyi távolságra volt azon helytől, a' hová esett volt. Minekutánna mindenünket, a' mi szükséges és hasznos volt, a' napnál megszáraztottuk volna, elindúltunk, hogy elveszett időnket megnyerjük, és útunkat megkeressük. A' mint felvetettük, legalább száz mértföldnyire kerteken, és berkeken vettettünk ki. Hét napra a' folyóhoz értünk, a' melly már ismét árkába folyt, és előbeszélők történetünket egy Beynek, ki is jó szívvel segített szükségeinken, és a' maga tulajdon Bárkáján tovább küldött. Mintegy hat nap alatt megérkeztünk Alexandriába, a' honnan Konstantzinápolyba hajókáztunk. Engem a' nagy Vezér igen kegyelmesen fogadott, és volt szerentsém Háremjét látni, a' hová ő Felsége magabévezetett, és méltóztatott megengedni, hogy annyi sok Dáma közzűl, az ő Felségeit sem vévén ki, a' mennyi nékem tetszene a' magam gyönyörűségére választanék. Az én szerelmes történeteimmel nem szoktam ditsekedni, azért most az Uraknak közönségesen jó éjtszakát kívánok.

ÖTÖDIK

TENGERI TÖRTÉNET.

Az Égyiptomi útazás bévégezésével a' Báró felkelvén aludni akart menni, éppen midőn a' Hallgatók szunnyadozó figyelmetességek a' Szultán Háremjének említésére fel kezdett ébredni. Bizonyosan szerettek volna még a' Háremről valamit hallani. — Mivel pedig a' Báró tellyességgel nem akart abba ereszkedni, egyszersmind pedig az ébren lévő Hallgatóknak sem akarván kéréseiket egészen megtagadni, azért még adott valamit hozzá, és beszédét így folytatta:

A' Nagy Szultánnál az Égyiptomi útazásom után én voltam mindenben minden. Ő Felsége tellyességgel nem tudott nálam nélkül élni, és minden ebédet, és vatsorát véle kellett ennem. Meg kell vallanom Uraim, hogy a' Török Császár minden világi Hatalmasságok között, a' legpompásabb asztalt tart. — De ezt tsak az ételekben, és nem az italokban kell érteni; mert a' mint lehet tudni, Mahomed' Törvénnyei az ő követőinek a' bor-italt megtiltják. Egy jó pohár borra tehát nem tarthat az ember számot egy nyilvánságos

Török ebédnél; de azombań a' mi nyílvánságos helyen meg nem esik, gyakran megtörténik titkon, és jóllehet meg van tiltva, mégis úgy megiszsza némelly Török a' bort, mint akármelly Német Praelatus. Így történt Ő Felségével is. A' nagy asztalnál, a' hol rend szerént a' Török Generális Superintendensis, tudni illik a' Mufti in partem salarii szokott enni, a' borról még tsak említés sem tétetett: de ebéd után ő Felségére a' kabinétban közönségesen várakozott egy jó tele palacz. Egyszer int a' Nagy Szultán barátságosan, hogy kabinetjában kövessem. Midőn pedig ott magunkat bezártuk volna, így szóllíta meg: Nyargalótzi! tudom, hogy ti Keresztények úgy is jól értetek a' borhoz. Itt van még nékem egy palacz Tokaim. Illy fáint soha sem hiszem hogy ittál volna; erre tőlte Ő Felsége nékem is; magának is; öszveüténk poharainkat, 's kihajtottuk. — Hát mit mondasz hozzá! — úgye hogy extra fáin? „A' bor jó Felséges Uram!" felelém, de engedelmével Felségednek, én ennél jobbat ittam Bétsben a' boldogúlt VI. Károly Császárnál, azt kóstolná meg egyszer Felséged. Barátom Nyargalótzi, betsületemre mondom, „lehetetlen hogy ennél jobb Tokai lehessen," — viszszánozá a' Szultán. Én ezzel az üveggel egy Magyar Gavallértól kaptam egykor, a' ki ugyan tsak nagy ritkaságnak mondotta. — Tréfaság Felsé-

ges Uram! a' Tokai és a' Tokai között nagy a' külömbség, — a' Magyarok éppen nem bőkezűk. — Miben fogadjunk hogy én egy óra alatt, és éppen a' Császári pintzéből egy palacz Tokait, melly egészlen más formájú leszsz, hozatni fogok Felségednek. „Nyargalótzi te mesélsz, monda a' Szultán" Éppen nem, Felséges Uram! felelém, egyenesen a' Bétsi Császári pintzéből hozatok Felségednek egy óra alatt egészen más numerusú Tokait, nem illyen alávalót mint ez. „Nyargalótzi! te velem tréfálni akarsz, azt pedig meg nem szenvedem. Én téged különben egy betsületszerető férjfiúnak tartalak — de most szinte azt hiszem hogy hazudsz-" — Ej! no, Felséges Uram! a' próbától függ. Ha szavamnak nem állok, akkor üttesse el Felséged fejemet, pedig a' fejemmel tsak nem tréfálok. Hát Felséged mit tészen fel? — „Topp! én szavadnál foglak. Mikor a' négyet üti, ha itt nem lessz a' Tokai, úgy irgalom nélkül fejedet vétetem, mert hogy velem még a' legjobb Barátom is trefáljon, azt meg nem szenvedem. Ha pedig igéretedet bétellyesíted, úgy az én Kintstáromból annyi aranyat, ezüstöt, jóféle gyöngyöt, 's drága köveket vehetsz, a' mennyit a' legerősebb Legény kibirhat" No ez tetszik nékem, felelém; azonnal tentát pennát kérék, és a' következendő levelet írám a' Császárné és Királyné Mária Therésiának:

„Felséged

„Felséged mint közönséges Örökös,
„bizonyosan a' néhai boldogúlt attya pin-
„tzéjét is örölségbe kapta. — Bátorko-
„dom Felségedtől egy fasló Tolait kérni,
„de ollyat, a' millyent a' néhai attyánál
„sokszor ittam, tudni illik a' legjobbikból,
„mert fogadás forog a' dologban. Én is
„meg fogom szolgálni a' miben lehet, és
„elvárván vagyok 's a' t.“

Ezen levelet, mivel már öt minúta eltőlt volt, petsételetlen adám által Hengyelfutómnak, kinek is terhét levetni haladék nélkül Bétsbe kellett menni. Azután ma a' Nagy Szultánnal a' mi még az üvegben volt kiittuk, várván a' jobbik félére. Elüti az egy fertályt, elüti a' másodikat, és a' harmadik fertályt is, és még az én Hengyelfutómnak semmi híre. Tsak megvallom igazán, hogy melegem kezdett lenni, és mindég úgy tetszett, mintha ő Felsége néha néha a' tsengetyű sinórjára nézett volna, hogy a' Törvény Bírót szóllítsa. Még is kapék szabadságot a' kertbe való menetelre, hogy egy kevéssé tisztább levegőt vehessek magamhoz; mindazáltal követtek engem mindenütt egy pár szolgálatra termett fitzkók, a' kik mindenkor szemek előtt tartottak. Abban az én félelmemben, midőn már a' mutató az ötvenötödik minútumat mutatná, hamarjában el üldöttem az én Fülelőm és Puskásom után. Ezek mindjárt meg is jelentek. Az én Fülelőmnek mind-

járt le kellett egészen elnyújtózva a' földre feküdni, hogy meghallhassa, ha vallyon az én Kengyelfutóm megérkezik-é hamarjába. Nem kevés ijedségemre jelenté ő nékem, hogy az a' kujon valahol magánosan messze mély álomban feküdne, és minden ereiből horkolna. A' mint ezt az én derék Puskásom meghallotta, mindjárt egy messzire látható magas dombra felfutott, és a' mint lábujjain előbbre nyújtotta volna nyakát, rettenetesen felkiáltott: szegény lelkemre mondom! itt fekszik az a' lomha egy tserfa alatt Belgrád mellett, a' teli palatzk pedig mellette strázsál! De várj, majd felébresztelek! — És így az ő durrantó puskáját az aluvónak fejéhez alkalmasztatta, és a' töltést a' fának öszvenőtt ágai közzé lőtte, úgy hogy a' falevelek az aluvóra lehullottak; a' mellyre ő mindjárt is felébredett, és félelemmel azon tanakodott, hogy talán már a' meghatározott időt el is aludta; frissen azért talpra ugrott, hogy hamarjában a' palatzkal és a' Mária Theréziától írt levéllel ötvenkilentz és fél minútumkor négy órára a' Nagy Szultán' kabinétje előtt megjelenhessen. Az volt ám egy rettenetes gaudium reám nézve! — Ej! mint hörpölte a' nagy ajakú Szultán! Így szólla az után hozzám: Nyargalótzi! ne vegye azt rossz neven tőlem, hogy ezen palatzkot egyedül magamnak tartom. Maga jobb lábonn áll Bétsben mint én. Te még elég

ORSZ. KÖNYV-TÁR

sokra tarthatsz számot. És így bézárta azon palatzkot egy kis almáriomba, a' kultsokat pedig nadrágja zsebjébe tette, és a' Kintstár Mester után indúlt. Oh! melly ezüst hang ez az én füleimnek! — Meg kell tehát a' fogadást fizetnem, monda a' Kintstár Mesternek, a' ki éppen a' szobába lépe: Hagyjon kegyelmed az én Barátomnak annyi kintset az én Tárházamból elvinni, a' mennyit egy legvaskosabb Legény elvihet. A' Kintstár Mester meghajtá magát, hogy szinte az orrát vonta a' földhöz a' maga Ura előtt; nékem pedig nagy barátsággal megfogta kezemet a' nagy Szultán, megrázá 's azzal ereszte bennünket.

Nem is múlattam egy szempillantást is, a' mint gondolhatják az Urak, hogy az én assignatiómat kielégítsem. Mindjárt elő hívattam az én vaskosomat az ő hoszszú tyúkfogó kötelével, és béhelyheztettük magunkat a' Tárházba. A' mit pedig az én vaskosom itt hagyott, midőn már az ő öszvekötött batyuját elvitte volna; nehezen hiszem, hogy azt az Urak kívánnák elhozni. Én hamarjába prédámmal a' parthoz siettem, és kibérleltem magamnak egy legnagyobb terhelni való üres hajót, ezt jól megrakván, hogy prédámat bátorságba helyheztethessem, szolgáimmal tovább eveztem. De megtörtént a' mitől féltem. A' Kintstár Mester a' Tárháznak ajtait nyitva hagyta; perse hogy már nem is volt nagy

szüksége a' bézárásra; nyakra főre a' Szultánhoz futott, 's megjelentette néki, hogy melly szépen hasznomra fordítottam az assignátiót. Ez mindjárt szeget ütött a' Szultán fejébe; mindjárt is parantsolatot adott a' nagy Admirálnak, hogy az egész Tábori Gályákkal és tsajkákkal utánnam sietne, és tudtomra adná, hogy mi nem úgy alkudtunk légyen. A' midőn még alig hogy két mértföldet mentem volna, látom az egész Török Tábort kifeszített vitorlákkal utánnam sietni, és már rettegtem, hogy a' nem rég megerősödött fejem ismét mozgásba jön. Ezen rettegő félelmemet észrevévén az én széltsinálóm, 's előállott mondván: Ne törődjön semmit is Excellentziád! Ezzel felhágott a' hajónak hátulsó részére, úgy hogy az egyik orra lyukát a' Török Tábori Hajóknak, a' másikat pedig az én hajómnak közepére szegezte, és ollyan derék egy portzió szelet fújt, hogy az egész Török Tábori Gályákat és tsajkákat minden perepútyostól egész a' partokig hajtotta; azomban pedig az én hajómat kevés órákalatt szerentsésen Olasz Országba kergette. Azon kintsből még is kevés hasznot vehettem, mivel Olasz Országban (Bibliotekárius Tegamen Urnak minden állítása mellett is) a' szegénység annyira elhatalmazott, hogy kéntelen voltam; mivel igen lágy szívű ember vagyok; kintseimnek nagyobb részét az útonn álló koldúsoknak

adni. A' mi kevés megmaradt, Rómába tett útazásomkor a' Haramiáktól elvétetett. Tudom, hogy az Urak lelkek esmérete ez által fel nem háborodik.

Mostanában pedig Uraim elérkezett az én utolsó órám is. Tsendes nyúgodalmat kívánok.

HATODIK
ÉS UTOLSÓ
TENGERI TÖRTÉNET.

Végezetével az utolsó Történetnek nem tartóztatá tovább magát a' Báró, hanem valósággal felkelt, és a' Társaságot legjobb kedvében elhagyta. A' mint valaki őtet a' mulatságból kibotsátotta volna, észrevette egy a' mulató Társak közzűl a' Bárót; ez úti társa volt a' Bárónak, ki is őtet utolsó utazásában Török Országba kísérte volt, és mondá, hogy nem messze Konstantzinápolytól egy rettenetes nagy lövöldöző találtatott, a' mellyet is Báró Tott a' minapában kiadott könyvében különösen említett. A' mit pedig írt felőle, a' mint eszembe jut, e' következendő. „A' Törökök közel Citalte városához a' nevezetes Szimois folyóvíznek partján egy rettenetes nagy ágyút állítottak fel, a' melly is egésszen rézből volt öntve, mellyből is lehe-

tett egy tizenegy-száz fontos márvány golyóbist kilőni.“ Nékem nagy kedvem volna, mondá a' Tott ezt először is kilőni; hogy azután az ő tulajdonságiról itéletet tehessek. Az egész Népség körűlöttem reszketett, mivel az által az egész Várat és a' Várost öszvedöntetni gondolták. Végtére még is tsak megtsillamodott a' félelem, és én megkaptam a' szabadságot az ágyúnak kilövésére. Puskapor nem kívántatott több mint háromszáz-harmintz font; a' golyobisnak nehézsége, a' mint már említettem, tizenegyszáz font volt. A' midőn a' Pattantyús a' tüzes kötelnek véget reá készűlt tartani a' serpenyőre, a' körűlöttem lévő népség annyira hátra húzta magát, a' mint tsak lehetett. Én is bátorságba helyheztettem a' Basát, a' ki azért jött volt oda, hogy rendeléseket tégyen az ágyú felől. Magának a' Pattantyúsnak is, kinek az én jeladásomra kellett az ágyút elsütni, dobogott szíve a' félelemtől. Én pedig az ágyú háta megett egy fal sántzba vontam magamat, és a' midőn a' jelt adtam, ollyan egy mozgást érzettem, mintha az egész föld megindúlt volna. Mintegy háromszáz ölnyire a' golyóbis három részre széllyel pattant, és a' Tengeren keresztűl repűlt, 's zúgása által az egész Canalist habbal töltötte el.

Ez az, Uraim! a' mint én emlékezem, Báró Tottnak kiadásában a' legnagyobb ágyú a' Világon. A' midőn Báró Nyar-

galótzi, és én a' körül-lévő tájékokat meglátogattuk, akkor ezen rettentő ágyúnak elsütése Báró Tott által, mint kimondhatatlan merészségét ezen Urnak például beszéllették. Én Olvasóm! a' ki nem hihetné hogy egy Frantzia még ennél is többet tselekedett volna! felvette ugyan ezen ágyút a' vállára, és midőn azt egyenesen helyheztette. volna, azzal a' Tengerbe, onnét pedig annak tulsó partjára ugrott, a' honnét szerentsétlenségére, az előbbeni helyére akarván hajítani az ágyút — szerentsétlenségére mondom; mert egy kevéssé hamarább kitsuszamodott kezéből a'midőn éppen hajítani akarta, és egyenesen a' Tenger közepébe esett, a' hol még most is fekszik, és minden bizonnyal egész Itélet napig fekve marad. E' miatt volt Uraim a' Bárónak az a' különös története a' Nagy Szultánnál a' Kintstár felől, mellyet az ő kegyetlenségének tulajdonított; de ez már régen elfelejtődött, mivel a' Nagy Szultánnak elég jövedelmei vagynak, és így a' Tárházát ismét hamar megtölthette. A' Báró Ur is éppen ekkor utoljára jelent meg Török Országban a' Császárnak tulajdon kézbéli meghívására, mellyet Rómában kezéhez vett, és talán még most is ott volna, hogy ha azon nevezett ágyúnak elvesztése a' kegyetlen Törököket annyira fel nem háborította volna; most tehát a' Szultán ismét azon változhatatlan parantsolatját megerősíté, hogy

a' Bárónak feje újra leüttesen. Egy bizonyos Szultánné pedig, kinek ő nagy kedvellője volt, nem tsak idő halasztás nélkül tudósította őtet ezen vért szomjúhozó feltételről, hanem még tulajdon hajlékában mind addig elrejtette, míg azon Tiszt, kire eze dolognak végrehajtása bizatott, az ő segedelmével őtet meg nem nyúgosztalta volna. Következendő éjtszakán egy Velentzébe szándékozó hajón elszöktünk, és így szerentsésen megszabadúltunk.

Ezen történetről nem szívesen emlékezik a' Báró, mivel ekkor tett próbatételében megtsalatkozván, még ezen fellyűl egy hajszálon majd tsak életét el nem vesztette. De mivel semmi gyalázatjára nem szolgál, tehát hébe korba tudta nélkül el szoktam beszélleni.

M. MUZ. KÖNYV-TÁRA

OSZK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár